

Samma rättigheter för kvinnor och män

Berättelse

I Sverige hör du ofta ordet "jämställdhet". Jämställdhet betyder att kvinnor och män ska ha samma rättigheter och samma möjligheter. De ska också ha samma skyldigheter. Ingen ska få mer eller mindre bara för att hon är kvinna eller han är man.

Sverige har ett mål för det här. Målet är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Det står på regeringens webbplats. Det finns också sex delmål. Ett delmål är att kvinnor och män ska dela lika på arbetet hemma. Ett annat delmål är att mäns våld mot kvinnor ska sluta.

Sverige har också lagar. Diskrimineringslagen säger att man inte får behandla en person sämre på grund av kön. En myndighet som heter DO, Diskrimineringsombudsmannen, kontrollerar att lagen följs.

Förr fick kvinnor inte rösta i val. År 1921 röstade kvinnor för första gången till riksdagen. Då valdes också de fem första kvinnorna in i riksdagen. Det var ett stort steg.

I dag är det vanligt att både mammor och pappor är hemma med sina barn. Föräldrar får 480 dagar tillsammans med föräldrapenning. 90 dagar är bara för mamman och 90 dagar är bara för pappan. Dessa dagar kan man inte ge bort.

Men allt är inte lika. År 2024 var kvinnors lön i snitt cirka 90 procent av mäns lön. Det betyder att det finns en skillnad i lön mellan kvinnor och män. Sverige har lagar och mål om jämställdhet, men arbetet är inte klart.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
jämställdhet	att kvinnor och män har samma rättigheter och möjligheter
rättighet	något man har rätt till, till exempel att rösta
skyldighet	något man måste göra, till exempel att betala skatt
mål	något man vill nå i framtiden
delmål	ett mindre mål på vägen mot ett stort mål
lag	en regel som gäller för alla i landet
diskriminering	att behandla en person sämre, till exempel på grund av kön
myndighet	en del av staten som har en viss uppgift
rösta	välja vem som ska bestämma i landet
föräldrapenning	pengar man får för att vara hemma med sitt barn

Läsförståelsefrågor

---

1. Vad betyder jämställdhet?
  1. Att män ska bestämma mer än kvinnor.
  2. Att kvinnor och män ska ha samma rättigheter och möjligheter.
  3. Att alla måste ha samma jobb.
2. Vad gör myndigheten DO?
  1. Den kontrollerar att diskrimineringslagen följs.
  2. Den betalar lön till alla kvinnor.
  3. Den bestämmer vilka som får barn.
3. Vad hände år 1921?
  1. Kvinnor fick börja arbeta.
  2. Kvinnor röstade för första gången till riksdagen.
  3. Alla fick samma lön.
4. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
  1. I Sverige finns lagar och mål om jämställdhet.
  2. Kvinnor och män har exakt samma lön i Sverige i dag.
  3. Av föräldrapenningen är 90 dagar bara för pappan.
5. Varför kan man säga att Sveriges arbete med jämställdhet inte är klart? Svara med egna ord.

Facit

1. 1. Att kvinnor och män ska ha samma rättigheter och möjligheter.
2. 1. Den kontrollerar att diskrimineringslagen följs.
3. 1. Kvinnor röstade för första gången till riksdagen.
4. 1. ja b) nej (texten säger att kvinnors lön i snitt var cirka 90 procent av mäns lön 2024) c) ja
5. Exempel på svar: Det finns lagar och mål, men det finns fortfarande en skillnad i lön mellan kvinnor och män. Därför är allt inte lika än.

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Konkret samhällstext för att öva ord om rättigheter, lagar och arbetsliv (rättighet, skyldighet, lag, mål). Tema: värderingar och sociala koder i Sverige, med fokus på fakta, lag och officiella mål – inte värderingar. Fråga 5 kräver en första, enkel slutsats. Låt eleverna jämföra med rättigheter och regler för kvinnor och män i sina egna länder, utan att rangordna länder.

Diskussionsfrågor

- Vilka rättigheter tycker du är viktigast för alla människor?
- Vem är hemma med små barn där du kommer ifrån – mamman, pappan eller båda?
- Texten säger att 1921 var ett stort steg. Varför tror du att det var viktigt att kvinnor fick rösta?
- **Skriv (4 meningar):** Berätta om något i ditt liv som är samma för kvinnor och män, och något som är olika.

Källor och faktagranskning

- Regeringen.se – Mål för jämställdhet (de sex jämställdhetspolitiska delmålen): <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/jamstalldhet/mal-for-jamstalldhet/>
- Jämställdhetsmyndigheten – Viktiga årtal (rösträtt och reformer): <https://jamstalldhetsmyndigheten.se/fakta-om-jamstalldhet/viktiga-artal/>
- Försäkringskassan – Föräldrapenning (480 dagar, reserverade dagar): <https://www.forsakringskassan.se/privatperson/foralder/foraldrapenning>
- Diskrimineringslag (2008:567), Sveriges riksdag: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/diskrimineringslag-2008567_sfs-2008-567/
- Medlingsinstitutet / SCB – Löneskillnaden mellan kvinnor och män (ojusterat och standardvägt lönegap, 2024): <https://www.mi.se/statistik/loneskillnaden-mellan-kvinnor-och-man/>

Faktagranskad mot ovanstående källor i juni 2026. Nyckelfakta: Ordet jämställdhet handlar särskilt om förhållandet mellan kvinnor och män, medan det bredare ordet jämlikhet gäller alla människors lika värde oavsett t.ex. ursprung eller ålder. Sverige har ett övergripande jämställdhetspolitiskt mål: kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv (regeringen.se). Det finns sex delmål, bland annat ekonomisk jämställdhet, jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet, jämställd hälsa och att mäns våld mot kvinnor ska upphöra (regeringen.se). Beslut om allmän och lika rösträtt för kvinnor togs 1919 och 1921; i valet 1921 röstade kvinnor för första gången till riksdagen och de fem första kvinnorna valdes in (Jämställdhetsmyndigheten, SCB). Diskrimineringslagen (2008:567) förbjuder diskriminering som har samband med bland annat kön, och Diskrimineringsombudsmannen (DO) övervakar att lagen följs. Föräldrapenningen omfattar 480 dagar per barn; 90 av dagarna är reserverade för vardera föräldern och kan inte överlåtas (Försäkringskassan). OSÅKERHET/MYTER (markeras försiktigt i texterna): Lönegapets storlek varierar mellan år och beroende på mätmetod – ojusterat var kvinnors lön cirka 90 procent av mäns 2024 (ett gap på omkring 10 procent), men standardvägt (hänsyn till yrke, ålder, utbildning, sektor och arbetstid) minskar skillnaden till omkring 4–5 procent (Medlingsinstitutet/SCB); ange alltid år och källa och presentera inte en enda siffra som hela sanningen. Standardvägning visar inte automatiskt orsaken till skillnaden, så undvik värderande slutsatser om varför den finns. Att rösträtten 1921 kallas "allmän" är en förenkling – vissa grupper hade fortfarande begränsningar. Antalet reserverade föräldradagar har ändrats över tid genom politiska beslut – kontrollera aktuell siffra hos Försäkringskassan före publicering. Undvik påståenden av typen "svenskar är mer jämställda"; använd hellre "i Sverige finns lagar och mål om jämställdhet" och konkreta exempel.

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-25.